

TÜRK KÜLTÜRÜNÜN YAŞATILMASINDA MÜZİĞİN ÖNEMİ VE GENÇ DİNLEYİCİLER ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

Ünal İMİK*

İnönü Üniversitesi, Devlet Konservatuvarı, Müzik Bölümü, Malatya

ÖZET

Sanat, toplumlara yön veren sosyo-kültürel dinamiklerin başında gelmektedir. Sanat, toplumun gelişimini etkiler ve aynı zamanda toplumdaki etkilenir. En yaygın sanat dallarından biri olan müzik ise, adeta toplum içerisindeki bireylerin vazgeçilmezlerinden biri haline gelmiştir. Duygu ve düşüncelerimizin en kolay ve etkileyici ifade biçimlerinden biri olan müzik, aynı zamanda kültürel değerlerimizin de bir yansıması olarak kabul edilebilir. Globalleşen Dünya ve hızla gelişen teknoloji, birçok alanda olduğu gibi müzik sanatını da etkisi altına almıştır. İlerleyen iletişim ve medya araçları dünyamızı adeta küçük bir kasabaya çevirmektedir. Görsel ve işitsel medya araçlarının kullanım amaçlarına göre olumlu yönlerinin yanı sıra, olumsuz etkilerinin de olduğunu söylemek mümkündür. Bu noktada karşılaşılan en önemli sorunlardan biri de, sanatsal ve kültürel değerlerin erozyona uğramasıdır. Müzik sanatı, günümüzde bu kültürel erozyonun en yoğun biçimde hissedildiği alanların başında gelmektedir. Özellikle genç dinleyicilere yönelik hazırlanan müzik yayınlarının kültürel değerlerden uzak olması, geleceğimizin en önemli teminatlarından olan gençlerin kendi kültürlerine yabancılaşmasına yol açabilmektedir. Kendi kültüründen uzaklaşan bir gençliğin kültürümüzün gelecek kuşaklara aktarılması ve yaşatılması düşüncesine büyük zarar verebileceği unutulmamalıdır. Bu araştırma, Türk kültürünün korunması ve yaşatılmasında müziğin önemini vurgulamayı ve genç dinleyicilerin konu hakkındaki düşüncelerini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Araştırmanın örneklem grubunu, farklı coğrafi bölgelerden gelen ve rastgele seçilen 600 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırma, betimsel bir nitelik taşımakta olup, veriler örneklemelere uygulanan anket yolu ile elde edilmiştir. Araştırma verileri SPSS istatistik veri analiz programı yardımı ile analiz edilmiştir. Bu analiz sonucunda; Genç dinleyicilerin müzik eserlerinde kullanılan melodi, çalgı, söz vb. öğelere ait kültürel içeriklerden büyük oranda etkilendiği, kültürel yapımızın müzik eserlerimize yansıtılmasının kültürümüzün korunması ve yaşatılmasında büyük önem taşıdığı ve özellikle Türk kültürünü yeterince yansıtmayan bir müzik anlayışına doğru yönelmekte olduğumuz tespit edilen sonuçlardan bazılarıdır.

Anahtar Kelimeler: Türk Kültürü, Müzik Sanatı, Genç Dinleyiciler.

IMPORTANCE OF MUSIC IN PRESERVING TURKISH CULTURE AND THE EFFECT OF MUSIC ON YOUNG LISTENERS

ABSTRACT

Art has always been one of the key elements in socio-cultural dynamics. While effecting the development of societies, art also influences the society. Music, as one of the most popular branches of art, has become an indispensable part of people's lives. As an easy and effective way of expressing our thoughts and feelings, music can also be regarded as a reflection of our cultural values. However, like many other fields of art, music has experienced a change following globalisation and the gradual developments in technology. In turn, the world has almost become a small village due to advancing means of communication and broadcasting. Although audio-visual media may be beneficial when used accordingly, it is possible to argue that there are also some negative aspects of these communication vehicles. In this respect, one of the most significant problems is the erosion artistic and cultural values may have to face. Music is one of those values that are densely influenced by this erosion today. Producing a music medium away from the cultural

* Yazışma yapılacak yazar: unal.imik@inonu.edu.tr

Makale metni 17.02.2012 tarihinde dergiye ulaştırılmış, 02.04.2012 tarihinde basım kararı alınmıştır.

values for younger listeners may cause alienation among the youth, who are thought to be the future of our culture. It should be kept in mind that an estranged generation may have great difficulties in transferring and maintaining the values of our culture. This study aims to discuss the necessity of music in maintaining Turkish culture and to present the tendencies of younger listeners. The sample study group of this research is 600 hundred random students from different regions of the country. The research is basically a definitive study and the data concerning the sample study group have been acquired with the help of a questionnaire. The results of the questionnaire have been analysed in SPSS statistical data programme. Some of the major results of the research are that younger listeners are influenced by melodies, instruments, and lyrics in musical compositions to a great extent, that the idea of preserving the cultural values by way of music is highly important, and that there is a proclivity towards a musical culture that does not reflect Turkish culture well.

Keywords: Turkish culture, art of music, young listeners

1. GİRİŞ

Birçok tanımı yapılan kültür kavramını, insanın oluşturduğu maddi ya da manevi tüm olgusal ve kavramsal değerleri içerisine alan bir bütün olarak ifade etmek mümkündür. Kültür, aynı zamanda insan yaşamındaki günlük alışkanlıklar ve toplumsal değer yargılarının bir yansıması olarak da düşünülebilir. Kültürün vazgeçilmez öğelerinin başında ise sanatın geldiği söylenebilir. Kültür ve sanat bir bütünün ayrılmaz parçaları gibidir. Sanatın toplumun her kesimine ulaşabilen ve ifade gücü çok yüksek bir dalı olan müzik sanatı ise, kültürün adeta işitilebilen bir boyutu olarak düşünülmelidir. Müzik sanatı, toplum içerisinde yer alan bireylerin kendi duygu ve düşüncelerini ifade etmelerinde her zaman önemli ve etkili bir araç olmuştur. Kültür bir takım sembolik ifadeler olarak ele alınırsa, müziğin büyük bir zenginlik ve sembolik kapasite ile sağlanan oldukça karmaşık bir yapı olduğu açıkça hissedilmektedir. “*Müzik, kültürün en önemli boyutlarından, en temel alanlarından ve başlıca değişkenlerinden bir tanesidir*” (Adlim, 1994: 21). Müzik ve kültür, dünyadaki tüm coğrafyalarda birbirleri ile iç içe yaşayan bir doku sergilemektedir. Müzik, içerisinde yaşamakta olduğu kültürel yapının özelliklerini yansıtmaya işlevini yerine getirirken, içerisinde bulunduğu kültürel yapıyı etkilemekte ve aynı zamanda kendisi de etkilenmektedir. Müzik ve kültür ilişkisi, karmaşık ve sürekli etkileşim içerisinde bulunan bir durum sergilemektedir (İmik, 2011: 12).

Müzik, kültürel değerlerin korunması ve gelecek kuşaklara aktarılmasında büyük önem taşımaktadır. Bu sebeple, kültürel değerlerini yitirmeleri istenen toplumların müziğine yapılacak etkin müdahaleler, istenilen yönde kültürel değişimlerin ortaya çıkması sonucunu doğurabilecektir. Bu sebeptendir ki kültürel değerlerinin korunması ve gelecek kuşaklara ulaştırılmasını hedefleyen toplumlar öncelikle toplumsal değerlerin adeta bir yansıması olan müzik kültürünü korumalı ve gelecek kuşaklara aktarabilmelidir. Bu araştırma, konu ile ilgili mevcut durumun birçok yönü ile değerlendirilmesinde büyük önem taşımaktadır. Araştırmada, Türk kültürünün korunması ve yaşatılmasında müziğin önemi ve genç dinleyiciler üzerindeki etkisinin incelenmesi hedeflenmiştir. Bu nedenle, müziğin gençlerin kültürel değerlerinin korunması ve değişiminde ne derece rol oynadığı ya da oynamadığını belirlemeye yönelik değerlendirmeler yapılmaya çalışılmıştır. Konu ile ilgili olarak “*Türk kültürünün gençlere tanıtımında medyanın rolü: Hacı Bektaşî Veli, Mevlana ve Yunus Emre Üzerine Bir Araştırma*” başlıklı bir makale yayınlanmıştır. Makalede, Türk kültürünün gençlere tanıtılmasında medyanın rolü incelenmiştir (Tanyıldızı, 2011: 101-118). Bu araştırma ise, konuyu müzik boyutu ile ele alması ve müzik kültürünün önemini ve etkilerini vurgulaması bakımından farklılıklar göstermektedir. Araştırmanın, bu alanda bundan sonra yapılacak çalışmalara ışık tutması yönüyle de yararlı olduğu düşünülmektedir.

2. KÜLTÜRÜN YAŞATILMASINDA MÜZİĞİN ÖNEMİ

Müzik, diğer birçok sanat dalı gibi kültürel dokunun her köşesinden nadide izler taşıyan, bizi güldüren, ağlatan, düşündüren ve tüm diğer duygularımıza yön verebilen farklı bir iletişim kurma boyutudur. Uçan (2000: 10), müzik kavramını; “*İnsanlığın var oluşundan bu yana bireyi ve toplumu besleyen yaşam ve kültür damarıdır. Müzik kültürü, bu damardan bireye ve topluma akan kendine özgü bir kültürel formdur*” sözleriyle ifade etmiş ve müziğin toplum üzerindeki etkilerini belirtmiştir. Müzik sanatının, kültürün korunması ve yaşatılmasında önem taşıdığı düşüncesi

Türk Kültürünün Yaşatılmasında Müziğin Önemi ve Genç Dinleyiciler Üzerindeki Etkileri

yapılan birçok araştırmanın ve düşüncenin ortak birleşim noktası olarak karşımıza çıkmaktadır. Şenocak (2005: 270), “...müzik yapıtları üzerinde siyasi, ekonomik, toplumsal imgeler vardır ve müzik kültürel bir olgudur. Bundandır ki müzik, insanlar için geçmiş ve gelecek arasında bağlantı kuran bir köprü niteliğindedir” diyerek müziğin kültürün yaşatılmasında ne derece önemli olduğunu net bir biçimde ifade etmiştir. Diğer bir görüşte ise “Müzik toplumsal alan ile iç içedir, özellikle kültürel anlam dünyasının anlaşılmasında önemli doneler verir” denilerek müzik ve kültürün çok yakın ilişki içerisinde olduğu açıkça vurgulanmıştır (Işık ve Erol, 2002: 53).

Genel anlamda müzik yapma ve dinleme davranışının insanın içerisinde büyüdüğü toplumun kültürel alışkanlıkları ve beklentileri doğrultusunda olacağı düşünülmektedir. Müzik eseri ile dışa vurulan sadece buz dağının su üzerinde kalan kısmına benzetilebilir. Asıl içerik ve derinlik buz dağının suyun altında kalan kısımda olup, binlerce yıldan bu yana kullanıla gelmiş genel yaşam biçimine ait dil, örf, adet, gelenek, görenek vb. yaşam biçimini sergileyen öğelerde gizlidir. Bu konuda bir kültürün aynı ya da farklı bölgelerinde yaşayan insanların dahi farklı bilgilerle donatılabileceğini ve bunun sonucu olarak farklı davranış biçimleri sergileyebileceğinden bahsetmek mümkündür. Erdener (1992: 275); “Ankara ve Kars’taki gençlerin sokaktaki davranışları gibi, müzik yapma ve dinleme davranışları da farklılıklar gösterebilir” diyerek kültür farkının müziksel alışkanlıkları ya da müziksel alışkanlıkların kültür farkını doğurabileceğini açıkça belirtmiştir. Bu anlamda, toplum içerisinde oluşan müziğin yaşatılmasını aynı zamanda toplumsal kültürün yaşatılması olarak da düşünmek mümkündür.

Dünya kültürleri arasında önemli bir yere sahip olan ve dünyanın büyük bir coğrafi bölümünde yaygın izler bırakmış olan Türk Kültürü de korunması ve yaşatılması bakımından önemli bir değere sahiptir. Gelişen teknoloji, görsel ve işitsel medya araçlarının yaygınlaşmasına ve etkin olarak kullanılabilmesine her geçen gün daha fazla imkân sağlamaktadır. Bu nedenle, kültürel değerlerin korunması ve gelecek kuşaklara aktarılması her geçen gün daha da kolaylaştırmakta ya da zorlaştırmaktadır. Bu durum, korunması ve gelecek kuşaklara taşınması düşünülen kültürel değerlerin görsel ve işitsel medyada yer bulabilme oranı ve işlevsel niteliği ile paralellik göstermektedir. Bu sebeple bu konuda yeterli özen gösterilmeli ve müzik alanında kültürümüze ait olmayan değerlerin kolayca yer bulabildiği günümüz görsel ve işitsel medyasında kültürel değerlerimizi içeren müzik eserlerinin de yayınlanmasının son derece önemli olduğu gözlerden kaçmamalıdır.

3. MÜZİĞİN DİNLEYİCİLER ÜZERİNDEKİ SOSYO-KÜLTÜREL ETKİLERİ

Sosyo-kültürel terimini, bir toplum ya da bir toplumsal grubun kendine özgü kültürel yapısını ifade eden örf adet kural ve diğer tüm davranışların bütünü olarak ifade etmek mümkündür (İmİK, 2011: 36). Müzik sanatının sosyo-kültürel işlevleri yönü ile bireyler üzerinde oldukça etkili olduğu birçok toplum üzerinde gözlemlenmiştir. Birçok ünlü düşünür bu konu ile ilgili düşüncelerini her dönem ortaya koymuştur. Konfüçyüs: “Bir milletin mutlu ve ahlaklı bir şekilde idare edilip edilmediğini anlamak isterseniz o memleketin müziğini dinleyiniz. Müzik devlet kurar, devlet yıkar” diyerek müziğin insan yaşantısındaki önemini vurgulamıştır (İçli, 1988: 221). Khan ise: “Müzik görünen (ve hatta görünmeyen) her şeyin özünde gizlidir. Ona; mimaride, bahçecilikte, boyacılıkta veya şiirde rastlayabiliriz. Güzelliğin ilham kaynağı olduğu her şeyde müzik vardır” diyerek müziği tüm güzelliklerin merkezine yerleştirmiştir (Khan, 1994: 13).

İnsan hayatında müzik oldukça etkili bir yer tutmakta ve azımsanmayacak kadar işlevsel bir önem taşımaktadır. Müzik ile ilgili olarak: “Müzik sadece eğilence içerikli bir olgu olara düşünülmemeli, sanatsal ve toplumsal boyutu ile ele alınmalıdır. Derin ve kapsamlı bir sanat alanı olan müzik, bireyleri ve dolayısıyla toplumu birçok alandan etkilemekte ve yönlendirmektedir” diyen Şenocak, müziğin toplum üzerinde ne denli etkili olduğunu bu sözleriyle ifade etmiştir (2005: 270). İnsana diğer sanatlardan daha kolay ve daha etkileyici bir güç ile ulaşabilen müzik, bireyleri ve dolayısıyla toplumu sosyo-kültürel yönü ile etkisi altına alabilmekte ve yönlendirebilmektedir.

Müziğin, dinleyicilerin kültürel gelişimi üzerinde etkiler bırakabilmesi için öncelikle insanlara ulaşması gerekmektedir. Günümüzde bunu sağlayan en önemli araç ise görsel ve özellikle de işitsel medyadır. McGregor (2000: 33) konu ile ilgili olarak: “Zamanımızın acı gerçeklerinden bir tanesi de, çok küçük bir azınlık tarafından denetlenmekte olan kitle iletişim araçlarının kültürümüzün üzerindeki egemenliğidir. Televizyon, radyo, sinema ve gazeteler, çoğumuzun yaratıcı yönlerini yok ederek, bizleri birer pasif izleyici durumuna soktu” diyerek, medyanın konu ile ilgili etkin gücünü ifade

etmektedir. Hayatımızda önemli bir yer tutan müziğin görsel ve işitsel medya araçları başta olmak üzere bizi birçok iletişim aracı ve yoluyla sosyo-kültürel anlamda etkiliyor olması günümüz dünyasının kaçınılmaz bir gerçeğidir.

4. MÜZİĞİN TÜRK KÜLTÜRÜNÜN KORUNMASI VE YAŞATILMASINDAKİ İŞLEVLERİ

Müzik kültürünü, toplumun yaşam biçiminin müzik eserlerine yansımalarıdır. Uçan'a (2000: 9) göre, Türk Müzik Kültürü; "Türklerin müziksel yaşam biçimidir". Türklerin müziksel yaşam biçimi süreç ve ürün yönü ile bir bütündür. Bu bakımdan Türk müzik kültürü, Türklerin kendi kendileri ve çevreleriyle müziksel etkileşimlerinin örgütlenik ve birikik süreci ve ürünü olarak tanımlanabilir. Diğer bir anlatım biçimiyle, Türk müzik kültürü ve Türk yaşam biçimi birbirlerinden ayrılmaz iki değerdir.

Bazı düşünürler müziği içerisinde bulunduğumuz toplumda kapitalistleşerek yabancılaştığını vurgularken, bazı düşünürler ise, müziğin kitle iletişim araçlarının gelişimine paralel olarak daha geniş kitlelere yayıldığından dolayı toplumu olumlu yönde etkileyebileceğinden bahsetmektedir (Yıldırım ve Koç, 2003: 82). Müzik, var olduğu kültür ve kültürler arası iletişimde büyük rol oynamaktadır. Lull, dünya kültürlerini ele aldığı analizinde, Lomax'ın (2000: 28-29) müziği kültürün kalbine oturttuğundan ve şarkı tarzının sosyal yapıyı çok açık bir biçimde yansıttığından bahsetmiş ve bu anlamda müzik türleri dikkate alınarak yerleşimin haritasının çıkarılabileceğini öne sürmüştür. Adorno ise, "*Müzik çaresiz bir dehşet içindeki toplumun karşısında küstahça bir belirsizlik içinde olmamalıdır; toplumsal sorunlar müziğin içinde kendi materyali ve kendi biçimsel yasalarına göre temsil edilirse müziğin toplumsal işlevi olacaktır*" diyerek müziğin toplumun adeta sesi olması gerektiğinden bahsetmektedir (Oskay, 2001: 34). Adorno, bu sözleriyle müziğin aynı zamanda toplumun sorunlarını kendi kuralları içerisinde dile getiren bir görev üstlenmesinin gerekliliğinden bahsetmektedir. Bu örnekleri çoğaltmak mümkündür.

Türk Kültürü'nün gelecek kuşaklara aktarılmasında müziğin önemi ve işlevlerinin kavranması Türk kültürünün yaşatılması ve gelecek kuşaklara aktarılması bakımından son derece önemlidir. Özellikle genç dinleyicilerin bu konuda hedef kitle olarak düşünülmesi gerektiğinin bilinmesi çok yararlı olacaktır. Geleceğimizi teminatı olarak düşünülen gençlerimizin kendi kültürüne yabancı birer birey haline gelmeleri kültürel yapımızın ve değerlerimizin kaybolmasına sebep olabileceği gibi gelecek kuşaklara aktarılması imkânlarını da kısıtlayacaktır. Bu sebeple, müzik alanında yapılan ve yapılacak olan tüm etkinliklerin kültürel değerlerimizden bir parça içeriyor olması son derece önemlidir. Bu konu, başka kültürlerle yabancılaşmamız olarak düşünülmemeli ve kendimizi dünyadaki sanatsal ve müziksel gelişmelerden soyutlamamız gerektiği anlamı ile yorumlanmamalıdır. Kültürel anlamda "dünya üzerindeki diğer kültürlerle açık olmanın yanında, kendi kültürümüzden de uzaklaşmamak" en akla yakın yol olarak görülmelidir. Türk müzik kültüründe sahip çıkılmasının kültürel değerlerimizin korunması ve gelecek kuşaklara aktarılmasında son derece önemli olduğu gerçeği unutulmamalıdır.

5. MATERYAL VE YÖNTEM

5.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Araştırmanın amacı; Türk kültürünün korunması ve yaşatılmasında müziğin önemi ve genç dinleyiciler üzerindeki etkilerinin çok yönlü olarak incelenmesidir. Araştırmanın, Türk kültürüne ait sosyo-kültürel değerlerin (örf, adet, gelenek, görenek, vb.) korunması ve gelecek kuşaklara aktarılmasında müziğin önemini ortaya koyması ve genç dinleyicilerin konu hakkındaki düşüncelerini yansıtması bakımında önem taşıdığı düşünülmektedir.

5.2. Araştırmanın Hipotezi

Kültürel değerlerin gelecek kuşaklara aktarılmasında müzik en önemli unsurların başında gelmektedir. Müziğin kültür aktarımında oynadığı etkin rol, görsel ve işitsel medyada yaşanan gelişmelere paralel olarak gün geçtikçe artmaktadır.

Türk Kültürünün Yaşatılmasında Müziğin Önemi ve Genç Dinleyiciler Üzerindeki Etkileri

Araştırma “müziğin kültür aktarımında etkin bir rol oynadığı ve genç dinleyiciler üzerinde önemli etkiler bıraktığı” hipotezinden yola çıkarak hazırlanmıştır.

5.3. Araştırmanın Yöntemi

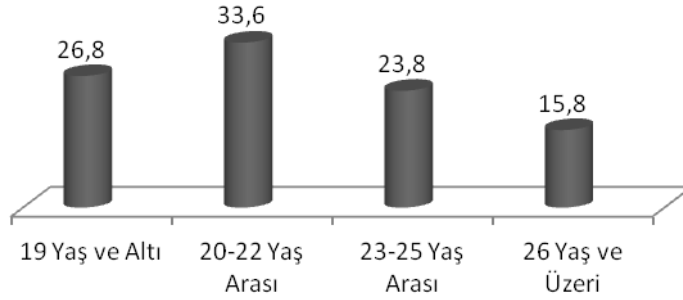
Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan Survey modeli uygulanmış ve bu doğrultuda anket tekniğine başvurulmuştur. 20 sorudan meydana gelen anket Malatya ili İnönü Üniversitesi öğrencilerine Tesadüfe Dayalı Örneklem (Random) yöntemiyle uygulanmıştır. Araştırma Malatya ili İnönü Üniversitesi ile sınırlıdır. Anket çoktan seçmeli sorulardan oluşturulmuş ve 600 örnekleme uygulanmıştır. Elde edilen veriler SPSS veri analiz programı yardımı ile değerlendirilmiş ve basit frekans dağılımı yapılmıştır.

5.4. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Türkiye'nin farklı coğrafi bölgelerinden gelmeleri ve biri birlerinden farklı sosyo-kültürel özellikleri temsil etmeleri bakımından Malatya ilinde faaliyet gösteren İnönü Üniversitesi öğrencileri oluşturmaktadır. Örneklem olarak ise, İnönü Üniversitesi'ne bağlı fakültelerde öğrenim gören 1., 2., 3. ve 4. sınıf öğrencileri alınmıştır. Veriler, tesadüfi (random) örnekleme biçimiyle belirlenen öğrencilere anket uygulanması yoluyla elde edilmiştir.

6. BULGULAR VE YORUM

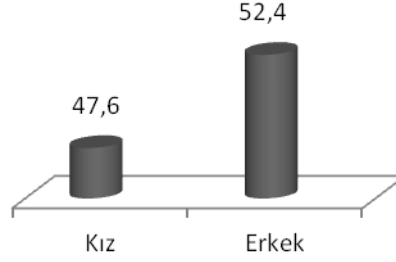
Araştırma verilerinin elde edilmesinde kullanılan anket soruları, öncelikle küçük örneklem gruplarına deneme amacıyla uygulanmış ve gerekli eksiklikler giderilmeye çalışılmıştır. Anket, daha sonra araştırmada belirlenen örneklem grubuna uygulanmaya başlanmıştır. Araştırma anketinin uygulandığı örneklem grubunun yaş aralıklarına göre dağılımına yönelik veriler Şekil 1'de yer almaktadır.

Şekil 1: Yaş Aralığına Göre Dağılımı

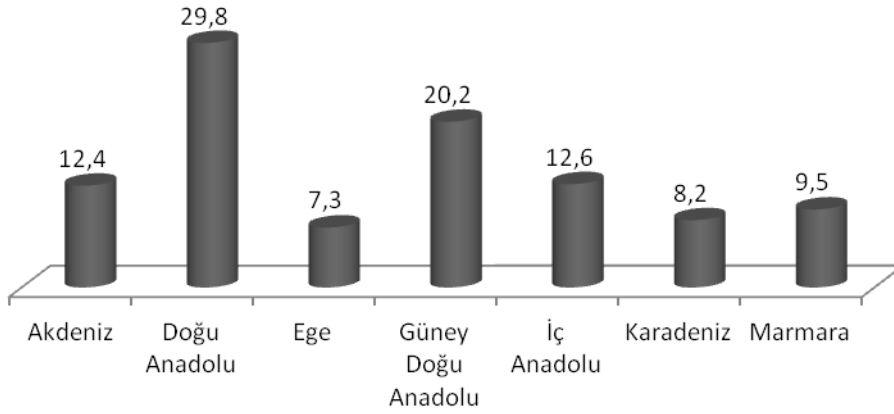
Şekil 1'de görüldüğü gibi araştırma anketine en yüksek katılım %33,6 oranı ile 20-22 yaş aralığındaki bireylerden sağlanırken en düşük katılım oranı ise % 15,8 oranı ile 26 yaş ve üzeri bireylerden sağlanmıştır.

Araştırma anketinin uygulandığı örneklem grubunun cinsiyetlerine göre dağılımına yönelik veriler Şekil 2'de yer almaktadır.

Şekil 2: Cinsiyetlere Göre Dağılım

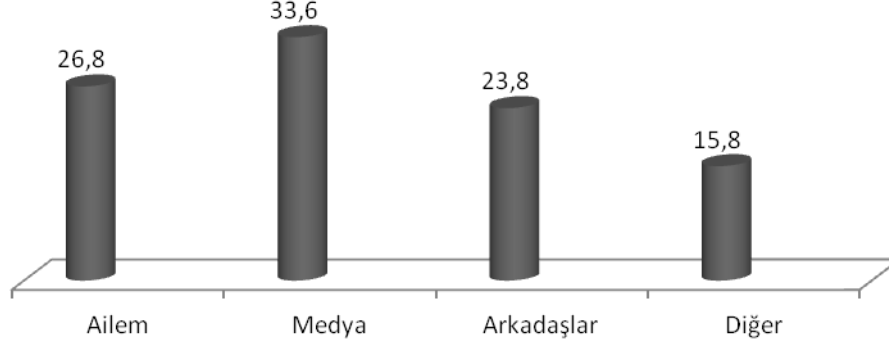
Şekil 2’de görüldüğü gibi araştırma anketine katılım % 52,4 oranı ile erkek bireyler tarafından sağlanırken, kız bireylerin katılım oranı ise % 47,6 olarak belirlenmiştir. Araştırma anketinin uygulandığı örneklem grubunun cinsiyetlerine göre dağılımına yönelik veriler Şekil 2’de yer almaktadır. Araştırma anketinin uygulandığı örneklem grubunun ağırlıklı yaşam bölgelerine göre dağılımına yönelik veriler Şekil 3’de yer almaktadır.

Şekil 3: Ağırlıklı Yaşam Bölgelerine Göre Dağılım

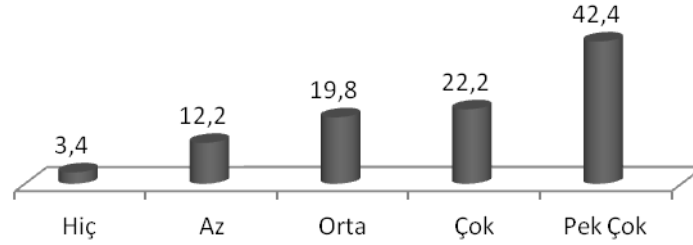
Şekil 3’te görüldüğü gibi araştırma anketine, en yüksek katılımın % 29,8 oranı ile Doğu Anadolu Bölgesinde yetişen gençlerden, en düşük katılımın ise % 7,3 oranı ile Ege Bölgesinden gelen gençlerden sağlandığı görülmektedir. Araştırma anketinin uygulandığı örneklem grubunun Kişisel müzik zevki oluşumuna yönelik veriler Şekil 4’de yer almaktadır.

Türk Kültürünün Yaşatılmasında Müziğin Önemi ve Genç Dinleyiciler Üzerindeki Etkileri

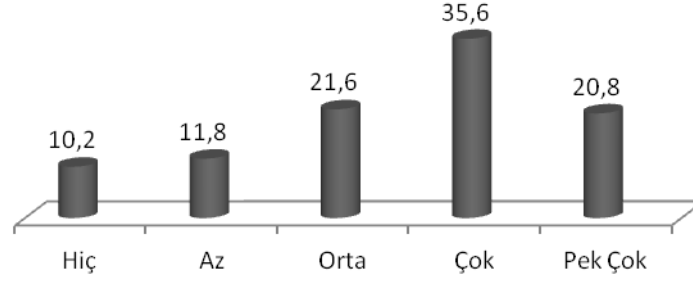
Şekil 4: Kişisel müzik zevkinizin oluşmasına en çok etki eden faktör aşağıdakilerden hangisidir?

Şekil 4 incelendiğinde, genç dinleyicilerin kendilerine yöneltilen “ Kişisel müzik zevkinizin oluşmasına en çok etki eden faktör hangisidir” sorusuna %26,8 oranında “ailem” ve %23,8 oranında “sosyal çevrem ve arkadaşlarım” yanıtını verdikleri görülmektedir. Bu durum, genç bireylerin müzik zevkinin oluşmasında aile ve sosyal çevrelerinin oldukça belirgin bir oranda etkili olduğunu düşünmemize sebep olmaktadır. Fakat bu konuda en yüksek değer %33,6 oranı ile “medya araçları” seçeneğinde karşımıza çıkmaktadır. Bu durum medyanın genç izleyiciler üzerinde ne denli etkin olduğunu belirgin bir biçimde vurgulamaktadır. Araştırma anketinin uygulandığı örneklem grubunun “kişisel müzik zevkimizin, hislerimizi ve duygusal durumumuzu (sevinç-hüzün-acı) ifade ettiği” görüşünü ne derece gerçekçi buluyorsunuz? Sorusuna verdikleri yanıtlara yönelik veriler Şekil 5’de yer almaktadır.

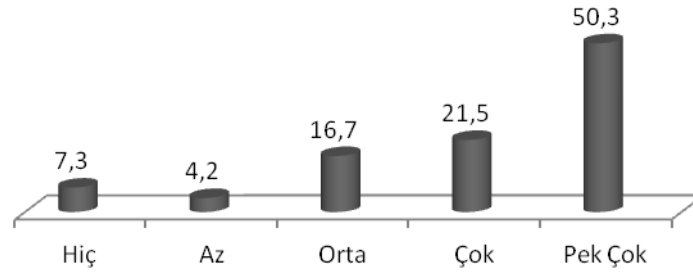
Şekil 5: “Kişisel müzik zevkimizin, hislerimizi ve duygusal durumumuzu (sevinç-hüzün-acı) ifade ettiği” görüşünü ne derece gerçekçi buluyorsunuz?

Şekil 5 incelendiğinde, genç dinleyicilerin “Kişisel müzik zevkimizin, hislerimizi ve duygusal durumumuzu (sevinç-hüzün-acı) ifade ettiği” görüşünü ne derece gerçekçi buluyorsunuz? Sorusuna %42,4 oranında “pek çok” yanıtını verdikleri görülmektedir. Bu durum, örneklem grubunun büyük oranda kendi duygu ve düşüncelerini yansıttığını düşündükleri müzikleri tercih ettikleri sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Yine bu soruya %3,4 oranında “hiç” ve %12,2 oranında “az” cevabının verilmesi gençlerin çok düşük bir oranda müzik beğenileri ile duygu ve düşünceleri arasındaki benzerliğe olumsuz yönde baktıklarını göstermektedir. Araştırma anketinin uygulandığı örneklem grubunun “dinlediğimiz müziklere ait içeriğin, bizi sosyal ve kültürel yönü ile etkilediği” görüşünü ne derece gerçekçi buluyorsunuz? Sorusuna verdikleri yanıtlara yönelik veriler Şekil 6’da yer almaktadır.

Şekil 6: “Dinlediğimiz müziklere ait içeriğin, bizi sosyal ve kültürel yönü ile etkilediği” görüşünü ne derece gerçekçi buluyorsunuz?

Şekil 6 incelendiğinde, genç dinleyicilerin “Dinlediğimiz müziklere ait içeriğin, bizi sosyal ve kültürel yönü ile etkilediği” görüşünü ne derece gerçekçi buluyorsunuz? Sorusuna farklı derecelerde olsa da %90 gibi büyük bir oranda katıldıkları görülmektedir. Hiç katılmayan ve bu görüşü gerçekçi bulmayan genç dinleyici oranı ise sadece %10,2 gibi çok düşük bir seviyededir. Bu sebeple, genç dinleyicilerin büyük oranda müzik ve müziğe ait yardımcı öğelerin kültürel yönü ile birey üzerinde etkili olduğu görüşünde birleştiğini söylemek mümkündür. Araştırma anketinin uygulandığı örneklem grubunun “Kültürümüzden her geçen gün uzaklaşmaya ve kültürel değerlerimizi unutmaya başladığımız” yönündeki görüşü ne derece haklı ve gerçekçi buluyorsunuz? Sorusuna verdikleri yanıtlara yönelik veriler Şekil 7’de yer almaktadır.

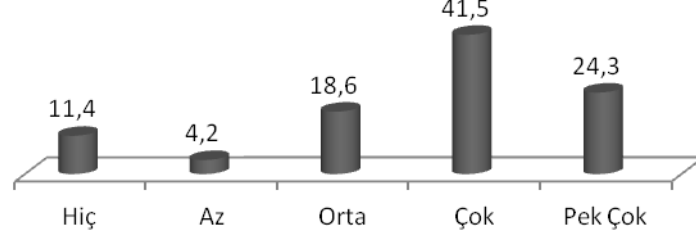

Şekil 7: “Kültürümüzden her geçen gün uzaklaşmaya ve kültürel değerlerimizi unutmaya başladığımız” yönündeki görüşü ne derece haklı ve gerçekçi buluyorsunuz?

Şekil 7 incelendiğinde, genç dinleyicilerin %7,3 gibi çok az bir bölümünün kültürümüzden hiç uzaklaşmadığımız yönündeki yanıtı dikkatimizi çekmektedir. Buna karşın %16,7 oranında genç dinleyici orta seviyede bir kültürel değer kaybından bahsederken, yaklaşık % 70 civarında genç dinleyici ise “çok” ve “pek çok” yanıtlarını vererek oldukça büyük bir oranda kültürel değer kaybı yaşadığımız görüşünün ortaya çıkmasına sebep olmuşlardır. Araştırma anketinin uygulandığı örneklem grubunun “Günümüzde, kültürel değerlerimizi yeterince yansıtmayan bir müzik anlayışına doğru yönelmekte olduğumuz” görüşünü ne derece haklı ve gerçekçi buluyorsunuz? Sorusuna verdikleri yanıtlara yönelik veriler Şekil 8’de yer almaktadır.

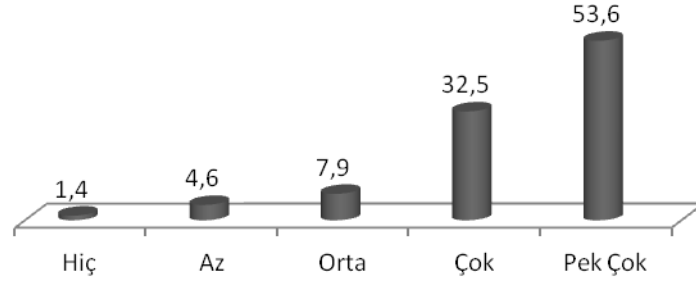

Türk Kültürünün Yaşatılmasında Müziğin Önemi ve Genç Dinleyiciler Üzerindeki Etkileri

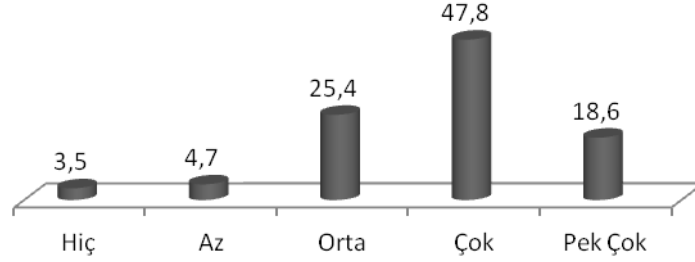
Şekil 8: “Günümüzde, kültürel değerlerimizi yeterince yansıtmayan bir müzik anlayışına doğru yönelmekte olduğumuz” görüşünü ne derece haklı ve gerçekçi buluyorsunuz?

Şekil 8’de, yaklaşık %85 oranında genç dinleyici “orta”, “çok” ve “pek çok” yanıtlarını vererek kültürel değerlerimizin yeterince yansıtılmadığı bir müzik anlayışına doğru yönelmekte olduğumuz fikrinde birleşmişlerdir. Buna karşın yaklaşık %11,4 oranında genç dinleyici ise bu konuda herhangi bir yönelme olmadığı yönünde fikir belirterek ve bu yaklaşımı hiç gerçekçi bulmadıklarını ifade etmişlerdir. Araştırma anketinin uygulandığı örneklem grubunun “Türk bestecilere ait müzik eserlerinde kültürümüzü yansıtan ezgi, ritm, makam vb. unsurlara yeterince yer verilmesi gereklidir” görüşünü ne derece haklı ve gerçekçi buluyorsunuz? Sorusuna verdikleri yanıtlara yönelik veriler Şekil 9’da yer almaktadır.

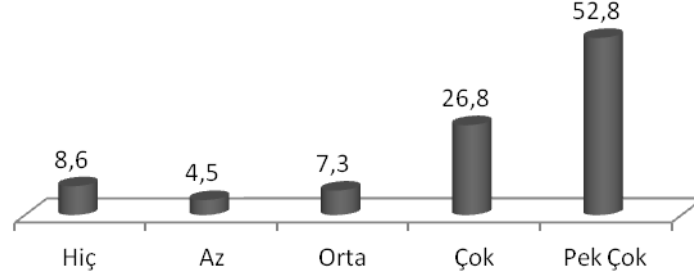
Şekil 9: “Türk bestecilere ait müzik eserlerinde kültürümüzü yansıtan ezgi, ritm, makam vb. unsurlara yeterince yer verilmesi gereklidir” görüşünü ne derece haklı ve gerçekçi buluyorsunuz?

Şekil 9’da, “Türk bestecilere ait müzik eserlerinde kültürümüzü yansıtan ezgi, ritm, makam vb. unsurlara yeterince yer verilmesi gereklidir” görüşünü ne derece haklı ve gerçekçi buluyorsunuz? Sorusuna yanıt aranmıştır. Yaklaşık %85 gibi yüksek oranda genç dinleyici “çok” ve “pek çok” seçeneğini işaretleyerek Türk bestecilerin müzik eserlerinde kullandıkları ezgi, ritm ve makam gibi unsurlarda Türk kültürünü yansıtan öğelerin kullanılmasının gerekliliği yönünde görüş belirtmiştir. Sadece %1,4 gibi çok düşük bir oranda genç dinleyici bu görüşü hiç gerçekçi bulmadığı ve desteklemediğini belirtmiştir. Araştırma anketinin uygulandığı örneklem grubunun “Genç dinleyicilere yönelik hazırlanan müziksel faaliyetlerde ulusal kültürümüzü tanıtmaya ve yaşatmaya yönelik değerlere” hangi oranda yer verilmelidir? Sorusuna verdikleri yanıtlara yönelik veriler Şekil 10’da yer almaktadır.

Şekil 10: Genç dinleyicilere yönelik hazırlanan müziksel faaliyetlerde “ulusal kültürümüzü tanıtmaya ve yaşatmaya yönelik değerlere” hangi oranda yer verilmelidir?

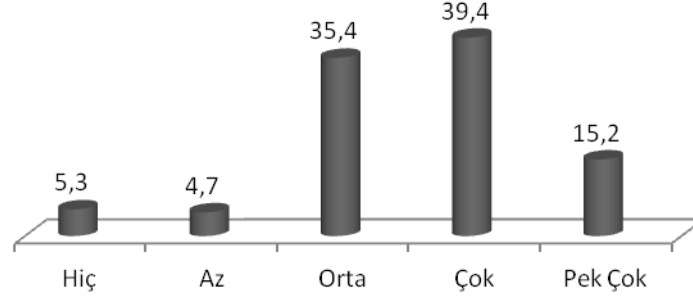
Şekil 10 incelendiğinde, Genç dinleyicilere yönelik hazırlanan müziksel faaliyetlerde “ulusal kültürümüzü tanıtmaya ve yaşatmaya yönelik değerlere” hangi oranda yer verilmelidir? Sorusuna yanıt arandığı görülecektir. Genç dinleyicilerin büyük bölümü anket sorusunun “orta”, “çok” ve “pek çok” seçeneklerini işaretleyerek genç dinleyicilere yönelik hazırlanan müziksel faaliyetlerde “ulusal kültürümüzü tanıtmaya ve yaşatmaya yönelik değerlere yer verilmesine büyük destek vermişlerdir. Burada dikkati çeken bir diğer husus ise, “pek çok” seçeneğinin %18,6 seviyelerinde kalmasıdır. Bu durumu, gençliğin “sadece kendi kültürümüz ile sınırlı kalmamız, aynı zamanda diğer kültürlerle de kültürel ve sanatsal iletişim içerisinde olmamız gerektiği” yönündeki görüşü olarak da yorumlamak mümkündür. Araştırma anketinin uygulandığı örneklem grubunun “Genç dinleyicilerin, “müzik eserlerinde kullanılan ezgi(melodi), çalgı, söz ya da görsel öğelere ait kültürel içeriklerden etkilendiği” görüşünü ne derece haklı ve gerçekçi buluyorsunuz? Sorusuna verdikleri yanıtlara yönelik veriler Şekil 11’de yer almaktadır.

Şekil 11: Genç dinleyicilerin, “müzik eserlerinde kullanılan ezgi(melodi), çalgı, söz ya da görsel öğelere ait kültürel içeriklerden etkilendiği” görüşünü ne derece haklı ve gerçekçi buluyorsunuz?

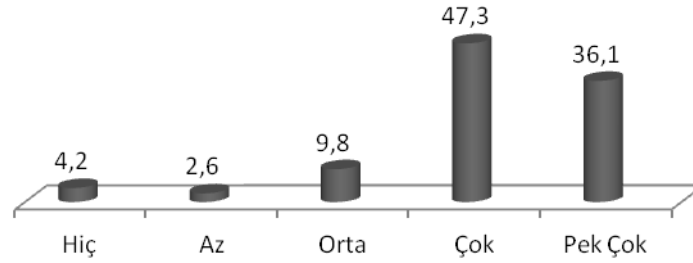
Şekil 11 incelendiğinde, genç dinleyicilerin “müzik eserlerinde kullanılan ezgi(melodi), çalgı, söz ya da görsel öğelere ait kültürel içeriklerden etkilendiği” görüşünü yaklaşık %80 gibi yüksek bir oranda gerçekçi bulduğu görülmektedir. %8,6 oranında genç dinleyici ise bu görüşü hiç gerçekçi bulmadığını belirtmiştir. Bu sonuçlar doğrultusunda, genç dinleyicilerin müzik eserlerindeki ezgi, ritim, çalgı ve diğer unsurlara ait kültürel içeriklerden büyük oranda etkilendiklerini söylemek mümkündür. Araştırma anketinin uygulandığı örneklem grubunun “Müzik sanatı, kültürel değerlerimizin gelecek kuşaklara aktarılmasında son derece önemlidir” görüşünü ne derece haklı ve gerçekçi buluyorsunuz? Sorusuna verdikleri yanıtlara yönelik veriler Şekil 12’de yer almaktadır.

Türk Kültürünün Yaşatılmasında Müziğin Önemi ve Genç Dinleyiciler Üzerindeki Etkileri

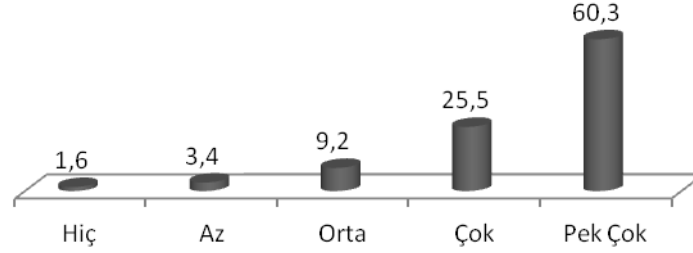
Şekil 12: “Müzik sanatı, kültürel değerlerimizin gelecek kuşaklara aktarılmasında son derece önemlidir” görüşünü ne derece haklı ve gerçekçi buluyorsunuz?

Şekil 12’de genç dinleyicilere “Müzik sanatı, kültürel değerlerimizin gelecek kuşaklara aktarılmasında son derece önemlidir” görüşünü ne derece haklı ve gerçekçi buluyorsunuz? Sorusu yöneltilmiştir. Ankete katılan %5,3 oranında genç “hiç” önemli olmadığı yönünde görüş belirtirken %39,4 oranında genç ise “çok” önemli olduğu yönünde görüş belirtmiştir. Ankete katılan örneklemelerin %35,4 oranındaki bölümü ise müzik sanatının, kültürel değerlerimizin gelecek kuşaklara aktarılmasında “orta” dereceli önem taşıdığı yönünde görüş belirtmiştir. Genel anlamda bakılacak olursa farklı düzeylerde de olsa yaklaşık %95 oranında örneklem müzik sanatının, kültürel değerlerimizin gelecek kuşaklara aktarılmasında önemli olduğu görüşünde birleşmiştir. Araştırma anketinin uygulandığı örneklem grubunun “Kültürümüzden izler taşıyan müzik eserlerinin başka kültürler için ülkelerde dinlenecek seviyeye gelmesi, ulusal kültürümüzün tanıtımında oldukça önemlidir” görüşünü ne derece haklı ve gerçekçi buluyorsunuz? Sorusuna verdikleri yanıtlara yönelik veriler Şekil 13’de yer almaktadır.

Şekil 13: “Kültürümüzden izler taşıyan müzik eserlerinin başka kültürler için ülkelerde dinlenecek seviyeye gelmesi, ulusal kültürümüzün tanıtımında oldukça önemlidir” görüşünü ne derece haklı ve gerçekçi buluyorsunuz?

Şekil 13’de genç dinleyicilerden “kültürümüzden izler taşıyan müzik eserlerinin başka kültürler için ülkelerde dinlenecek seviyeye gelmesi, ulusal kültürümüzün tanıtımında oldukça önemlidir” görüşünü ne derece haklı ve gerçekçi buluyorsunuz? Sorusuna yanıt vermeleri istenmiştir. Ankete katılan genç dinleyicilerin yaklaşık %36,1 oranındaki bölümü bu görüşü “pek çok” desteklerken, %47,3 oranında genç dinleyici ise bu görüşü “çok” desteklediğini belirtmiştir. Ankete katılan genç dinleyicilerin sadece %4,2 ‘si bu görüşü “hiç” desteklemediğini belirtmiştir. Genel anlamda farklı seviyelerde olmak şartıyla %95 oranında genç dinleyici, “kültürümüzden izler taşıyan müzik eserlerinin başka kültürler için ülkelerde dinlenecek seviyeye gelmesi, ulusal kültürümüzün tanıtımında oldukça önemlidir” görüşünü desteklediğini belirtmiştir. Araştırma anketinin uygulandığı örneklem grubunun “Anadolu’daki zengin kültür ve sanat birikimimizi Dünya insanlarına yeterince duyuramadığımız” görüşünü ne derece haklı ve gerçekçi buluyorsunuz? Sorusuna verdikleri yanıtlara yönelik veriler Şekil 14’de yer almaktadır.

Şekil 14: Genel anlamda “Anadolu’daki zengin kültür ve sanat birikimimizi Dünya insanlarına yeterince duyuramadığımız” görüşünü ne derece haklı ve gerçekçi buluyorsunuz?

Şekil 14 incelendiğinde, “Anadolu’daki zengin kültür ve sanat birikimimizi Dünya insanlarına yeterince duyuramadığımız” görüşünün genç dinleyiciler tarafından %60,3 oranında “pek çok”, %25,5 oranında “çok”, % 9,2 oranında ise “orta” düzeyde kabul gördüğü görülmektedir. Örneklemelerin %3,4’lük kısmı bu görüşü “az” da olsa desteklediğini belirtirken, %1,6 gibi çok düşük bir orandaki genç dinleyici ise, bu görüşü “hiç” desteklemediği yönünde fikir beyan etmiştir. Anket verilerine dayanarak, “Anadolu’daki zengin kültür ve sanat birikimimizi Dünya insanlarına yeterince duyuramadığımız” görüşünün genç dinleyiciler tarafından yüksek bir oranda desteklediğini söylemek mümkündür.

7. SONUÇ VE ÖNERİLER

Türk Kültürü’nün yaşatılmasında müziğin önemi ve genç dinleyiciler üzerindeki etkilerinin incelenmesi amacıyla yapılan ve 600 genç dinleyicinin konu ile ilgili düşüncelerini yansıtan bu çalışmada elde edilen sonuçlar aşağıda maddeler halinde sıralanmaktadır:

Türk Kültürünün gelecek kuşaklara aktarılmasında müzik sanatının son derece önemli olduğu ve genç dinleyicilerin bu görüşü büyük oranda desteklediği.

Genel anlamda Türk kültüründen uzaklaşmaya başladığımız ve her geçen gün, kültürel değerlerimizi yeterince yansıtmayan bir müzik anlayışına doğru yönelmekte olduğumuz fikrinin genç dinleyiciler tarafından büyük oranda desteklediği.

Müzik eserlerinde kullanılan ezgi(melodi), çalgı, söz ya da görsel öğelere ait kültürel içeriğin genç dinleyicileri büyük oranda etkilediği ve dinlediğimiz müzik eserlerine ait içeriğin genç dinleyiciler üzerinde sosyal ve kültürel anlamda kalıcı etkiler bıraktığı.

Genç dinleyicilerin, Türk bestecilere ait müzik eserlerinde Türk kültürünü yansıtan (ezgi, ritm, söz, çalgı, makam vb.) unsurlara yeterince yer verilmesinin önemli olduğu görüşünü paylaştığı ve genç dinleyicilere yönelik hazırlanan müziksel faaliyetlerde bu konuya dikkat edilmesi gerekliliğine inandığı.

Genç dinleyicilerin Anadolu’daki zengin kültür ve sanat birikimimizin Dünya insanlarına yeterince duyurulmadığı ve tanıtılmadığı görüşünde birleştiği ve kültürümüzden izler taşıyan müzik eserlerinin başka kültürlere ait ülkelerde dinlenecek seviyeye gelmesinin ulusal kültürümüzün tanıtımında son derece önemli olduğu görüşünü büyük oranda desteklediği.

Türk Kültürünün Yaşatılmasında Müziğin Önemi ve Genç Dinleyiciler Üzerindeki Etkileri

Bu sonuçlar doğrultusunda geliştirilen çözüm önerileri aşağıda maddeler halinde sıralanmaktadır.

Türk Kültürünün gelecek kuşaklara aktarılmasında müzik sanatının son derece önemli olduğu unutulmamalı ve genç dinleyicilere yönelik hazırlanan tüm müziksel aktivitelerde bu durum dikkate alınmalıdır.

Türk kültüründen uzaklaşmaya başladığımız ve her geçen gün, kültürel değerlerimizi yeterince yansıtmayan bir müzik anlayışına doğru yönelmekte olduğumuz düşüncesinden yola çıkarak, müzik yapımcısı, bestecisi ya da dinleyicisi olarak kendi kültürümüzü yansıtan müzik eserlerine daha fazla önem vermemiz gerektiği unutmamalıdır.

Müzik alanında faaliyet gösteren besteci, yapımcı vb. çalışanlar, genç dinleyicilerin müzik eserlerinde yer alan görsel ve işitsel medya unsurlardan etkilendiğini unutmamalı ve bu alanda yapacakları çalışmalarda kültürümüzü yansıtan öğelere daha fazla yer vermeye özen göstermelidir.

Anadolu'daki zengin kültür ve sanat birikimimizi Dünya insanlarına daha fazla duyurmaya çalışmalı ve bu konuyu ülkemizin tanıtımında büyük rol oynayacağını unutmamalıyız.

KAYNAKLAR

- Adlim, G. 1994. Türkiye'de Televizyon Yayınlarının Türk Müzik Kültürüne Etkileri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Erdener, Y. 1992. *Kültür ve Müzik*. Türk Halk Müziğinde Çeşitli Görüşler, Kültür Bakanlığı Yayınları, Türk Tarih Kurumu Basım Evi, Ankara.
- Işık, C. , Erol, N. 2002. *Arabeskin Anlam Dünyası*. Bağlam Yayınları, İstanbul.
- İçli, S. 1988. İnsanın Vasıf Dokusunun Geliştirilmesinde Müziğin İşlevleri. *1. Müzik Kongresi Bildirisi*, Kültür Bakanlığı Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü, Ankara.
- İmik, Ü. 2007. Sosyal Statünün Müziksel Beğeniye Etkileri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.
- İmik, Ü. 2011. Çizgi Film Müziklerinin Yapısal Olarak İncelenmesi ve Değerlendirilmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Malatya: İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.
- Khan, İ. S. 1994. *Müzik, İnsan ve Evren Arasındaki Köprü*. Çev. Kaan H. Ökten; Tuğrul Ökten, Arıtan Yayınevi, İstanbul.
- Lull, J. 2000. *Popüler Müzik ve İletişim*. Çev. Turgut İlbağ: Çivi Yazıları Matbaacılık, İstanbul.
- McGregor, C. 2000. *Pop Kültür Oluyor*. Çev. Gürol Özfenerci: Çivi Yazıları Matbaacılık, İstanbul.
- Oskay, Ü. 2001. *Müzik ve Yabancılaşma*. Der Yayınları, İstanbul.
- Şenocak, E. 2005. Müziğin İnsan Yaşamındaki Yeri. *Müzik Sempozyumu*, Erciyes Üniversitesi, 14-16 Nisan, Kayseri.
- Tanyıldızı, İ. N. 2011. Türk Kültürünün Gençlere Tanıtımında Medyanın Rolü: Hacı Bektaşî Veli, Mevlana ve Yunus Emre. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaşî Veli Araştırma Dergisi*, 59. Sayı: 101-118.
- Uçan, A. 2000. Geçmişten Günümüze Türk Müzik Kültürü. Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara.
- Yıldırım, V., Koç, T. 2003. *Müzik Felsefesine Giriş*. Bağlam Yayıncılık, İstanbul.